

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Iz slovanske zgodovine.

Ko se je vršil v Pragi l. 1908 vseslovanski shod, so udeleženci spoznali, da večina preprirov med Slovani cvete zato, ker se med seboj malo poznamo. Zato so nabrali tam navzoči ruski in poljski zborovalci 3600 K, katere so izročili češkemu politiku dr. Kramaru v ta namen, naj bi se izdala pregledna knjiga o Slovanstvu. Letos je izšla pod naslovom »Slovanstvo« na 777 str. knjiga, ki obravnava razna slovanska vprašanja. Med drugimi piše tam dr. Bidlo o zgodovinskem razvitku Slovanstva. Gotovo bo Domove čitatelje zanimal kratek pregled naše slovanske zgodovine.

Skupna pradomovina Slovanov je dežela med Karpati in reko Njemenom ter med rekama Vislo in Dnjeprom na sedanjem rusko - poljskem ozemlju. Še pred Kristusovim rojstvom so se razširili Slovani odtod polagoma na zahodu do reke Lahe na Češkem, na jugu do sedanje ogrske nižine. V VI. stoletju je privihral v te kraje divjaški narod Avarov; pred njimi so se Slovani razšli na jugu po Balkanu, na zahodu pa po alpskih krajih do prelaza Brennerja na Tirolskem, in po nemških krajih do frankovske in tirinške dežele. Slovani so stali, še ko so bili v omenjeni pradomovini, na višji stopinji omike. To dokazujejo njihova opravila, stanovanja, obleka, hrana, verske in družabne uredbe. Na Balkanu in zahodu so se srečali z novimi omikami: s carigrajsko (bizantinsko, dedinjo grške) in z rimsko. Tedve sta tekmovali med sabo za prednost, in ta njun boj, vršeč se že na slovanskem ozemlju je dal povod za postanek prvih slovanskih držav: **koroške (slovenske)**, hrvaške, srbske, Pribinove in Mojmirove. Vpliv rimske omike se je uveljavil po čeških, hrvaških in slovenskih deželah. S Češkega se je širil po Poljskem, kjer je nastala slovanska država šele v 10. stoletju po Kr. r. Pri Srbih in Bolgarih je premagal bizantinski (grški) vpliv nad rimskim. Bizantinska omika je potem prodrla po bolgarskem posredovanju na Rusko. Pri vseh

teh Slovanih nastanejo države; **edino le polabski Slovani** so podlegli v boju z nemško omiko, ker se niso znali pravočasno združiti v trdnejšo državo.

Mlade slovanske države so se krepile in razvijale, dokler je slabelo zapovedujoče jim nemške - rimsko, oziroma bizantinsko cesarstvo. Ko pa začne naraščati moč sosednjih držav, začne propadati. Posebno 12. stoletje je zahtevalo od Slovanstva največ žrtev (tedaj izginja polabsko Slovanstvo). Ampak vseeno nismo plačali Slovani svojih stikov z večjo omiko **tako drago**, kot so to morali plačati **Germani**, ki so izgubili cele rodove kot n. pr. Gote, Langobarde, Burgunde, Vandale itd.

Sedanja imena slovanskih rodov so mlajšega izvora. Šele države so dale tem rodovom skupna narodna imena (Čeh, Poljak, Srb, Hrvat); Rusi in Bolgari imajo ime po tujem osvovitelju, ki se je s podvrženim narodom zli. **Prvotna imena** so si ohranili Slovani tam, kjer je to zlitje osvoviteljev s podjarmljenimi Slovani ostale na pol pota (**Slovaki, * Slovenci**).

V neprestanih bojih z zahodnimi, južnimi in vzhodnimi (Mongolci) sosedi rastejo in se krepe slovanske države, tako da dosežajo koncem srednjega veka vrhunec (Bolgarsko, Srbsko, češka in poljska država). Nastala madžarska država pretrga za dolgo časa zvezo južnega Slovanstva s severnim. Zato se pa kaže ta zveza v češki, poljski in radi nastopanja Litve tudi v ruski zgodovini od 13. do začetka 15. stoletja. Ta čas se pa v češkem husitstvu pojavlja že čisto jasno misel o slovanski vzajemnosti. Prehod iz srednjega veka v novega je pa vplival na vse slovanske države neugodno. Pod sunkom turškega vpada razpadajo jugoslovanske države, na severu se pa manjša vplivnost češke in poljske države, ruska pa bije težak boj s tatarskim jarmom. Na zahodnofalškem kongresu (l. 1648. po zaključku tzv. 30letne vojne) Slovani že sploh niso

* **Slovaki** pravijo sami sebi še dandanes »**Slovenci**«; zato imenujejo Čehi nas Slovence radi razlike »**Slovinci**«.

bili zastopani. Političnemu propadanju sledi gospodarsko in kulturno propadanje. Tekom teh časov pronica germanizacija globoko v češki in poljski živelj, da celo na Ruskem pušča velike sledove v državni upravi, birokraciji in na dvoru.

Iz tega splošnega propada dvigne Slované šele prosvetljenjsko gibanje (za časa francoske revolucije), ki postaja skupni vir za kulturno preroditev vseh Slovanov. Novodobno zbliževanje zemljepisno in jezikovno že tako zelo podobnih slovanskih narodov temelji torej na **kulturnem zbliževanju**. Tudi mi Slovenci smo se po l. 1848. dvignili iz narodnega mrtvila in dosegli že lepe vspehe. Treba je pa še, da se **organizira najštevilnejši naš stan**, to je, **kmečki, po vseh slovenskih deželah ter postavi svoj skupen program, ki bo tvoril temelj splošni slovenski organizaciji**, kot tvori kmečki stan temelj za druge stanove v človeški družbi. Ko bo enkrat izvršena **slovenska vzajemnost**, potem bomo Slovenci šele nekaj izdali pri delu za **slovansko vzajemnost**.

Ubogi Urban!

(Konec.)

Ko je bil Urban tožen v civilni pravdi na plačilo 5000 K, oglašila se je gospa Leopoldina Cudermanova, soproga sodnega sluga v Kostanjevici, pri kateri je bil znani Hafnerjev pisar Ivan Sajovic na hrani ter rekla Urbanu, da se jej smili, da mu mora zdaj povedati, da je bil po nedolžnem zaprt zaradi žaljenja časti en mesec in da bo moral po nedolžnem plačati 5000 K. Povedala je ta Leopoldina Cudermanova tako - le:

»Enkrat v času, ko se je raziskavalo zaradi kolportaže pamfletov leta 1907 pred 12. oktobrom, je šla na izprehod z imenovanim Ivanom Sajovicem; na tem izprehodu ji je Ivan Sajovic pravil, da se bodo zaslišale priče proti notarju zaradi pamfletov in je rekel, da bodeta z notarjem že pripravila Urbana, da ne bo rekel, ako je s pošto prišel paket ali ne. Ona je nato rekla Ivanu Sajovicu, da ne pozna

Urbana, kaj če bo stvar izdal; naj bosta previdna. Nato je rekel Ivan Sajovic: Kdo mu bo pa verjel! Obljubili mu bomo 50 goldinarjev in bo molčal.

Dalje je povedala ta Leopoldina Cudermanova, da ji je pravil Ivan Sajovic tisti dan, ko je bil klican Urban k zaslišanju, da ga je iskal v stanovanju, ter ga tam ni našel, da je Urbana žena rekla, da ga gre klicat, da pa on tega ni dopustil, šel sam iskat Urbana in ga našel v velikem vrtu, kjer je pasel kravo ter ga je tam prepiral in ga pripravil na notarjevo stran — (našo stran). Rekel je Ivan Sajovic v istem času Leopoldini Cudermanovi: **Zdaj sem pa peljal Urbana gori k notarju, zdaj mu je tudi gospod povedal, da naj pove, da nič ne ve, če je prišel kak paket s pošte, da se ne briga za pošto in da sploh ne bo prišlo do prisege.**

Urban je obrazložil državnemu pravdnistvu v Celju ter prosil, da naj se gospa Leopoldina Cudermanova o navedenem zasliši in naj potem državno pravdnistvo v njegovo korist predlaga obnovo kazenske pravde proti Hafnerju. — Skliceval se je Urban tudi na dokaze, katere je navedel v prvi gori omenjeni prošnji za stavljenje predloga za obnovo. — Tudi zdaj ni nič opravil ubogi Urban. — Po tej priči Leopoldini Cudermanovi bi se bilo dokazalo, da je res M. Hafner Urbanu prigovarjal, naj pove pri zaslišanju pri sodnji, da nič ne ve o pamfletu, da ne ve, kaj prinese notarju s pošte in da mu je nevednežu notar zatrjeval, da ne bo treba priseči. To je bilo tisto, kar je Urban bil sodišču ovadil, zaradi tega nagovarjanja Urbana je novomeško sodišče obsodilo Hafnerja in Urbana zaradi goljufije. — Urban se je potem, ko v Celju ni bil uslišan, **obrnil na državno nadpravdnistvo v Gradcu.** — Zopet brez uspeha. — Gospo Leopoldino Cudermanovo še zaslišati niso dali! — Urban je pogledal proti nebu, vzdihnil globoko in zaklel: »Bolje je biti pes kakor človek!«

Seveda, ubogi, mali kmet, kaj si vreden! — Tudi, če bi se Hafner sam javil celjskemu sodišču in priznal, da je Urbana zapeljal h krivemu pričanju, mu ne bi verjeli, dali bi ga nemara preiskati po psihiatrih in ga za nekaj časa dali v kako norišnico, daleč stran od slovenskih krajev in mu ne mara iz državne blagajne še kaj plačati za to, da molči. Kaj mislite, ljudje božji: obnova, razveljavljanje celjske razsodbe, obsodba Hafnerja, — ali nori ta Urban, ko misli, da se bo to zgodilo! — Blamiran bi bil s tako razsodbo justični minister, blamirana sveta justica!

Gospodje so dali Hafnerju notarijat v Ljubljani zato, ker so ga sodniki v Novem mestu, ki so razmere najbolj poznali, obsodili — in ti, ubogi kmet Urban, misliš, da se bo zaradi tebe namočilo pero v črnilo! — Seveda je nekje v kazenskem postopniku zapisano, da ima državno pravdnistvo **dolžnost**, predlagati tudi obnovo, ako izve dejstva, ki bi povzročila drugač-

no razsodbo, ali kaj tvoja čast, Urban, kaj na tem, da nosiš pečat obrekovalca, dasi so te tvoji duhovniki napeljavali k izjavi, da si obrekoval Hafnerja in ti obljubliali, da ti potem Hafner odpusti kazen zaradi žaljenja časti in ne bo tožil zaradi 5000 K odškodnine. — Trdno si stal nasproti tem zapeljivcem, ali o tebi le velja: »Es war ja nur ein Bauer,« kakor je dejal graščak pred sto leti, ko je streljal na krovca na strehi in ga ustrelil. Nisi bil obrekovalec, zaradi hudodelstva obrekovanja te ni tožilo državno pravdnistvo, ah ta pečat ti je utisnjen po celjski sodbi, in vzel ti bo Hafner tvojo beračijo, ko bo rubil zaradi 5000 K — in potem hajd po svetu! — Zapomni si, neuki kmet, da z gospodo ni dobro črešenj zobati. Zvijaj se, Urban, kakor hočeš, teptan si z nogami in bolje je biti na tvojem mestu pes, kakor človek.

»Zarja«.

Razgled po svetu

Volitve na Dunaju.

Pri dunajskih občinskih volitvah 21 mestnih svetnikov, kjer so zadnjič dobili krščanski socialisti pri prvi volitvi 14 svetnikov, so jih dobili sedaj **le 4**, socialni demokratje **pa šest**; v 11 slučajih so klerikalci v ožji volitvi. Zaprtih je mnogo klerikalnih agitatorjev, ker so bili oboroženi z gorjačami in boksarji; eden je pa celo streljal na soc. demokratične delavce. Prav praktično krščanstvo.

V državnem zboru

so končali prvo branje vladne predloge o novem **odvetniškem in notarskem redu ter o zakonem pisaštvu.** Zbornica je sprejela vladno predlogo, s katero se zvišuje kot eksistenčni minimum določeni znesek, ki je prost rubežni.

Papež bolan.

Po sporočilih časopisov peša papeževo zdravje vedno bolj, tako, da se boje, da ne dočaka poletja. Peša mu spomin in slabi mu srce. Loteva se ga silno domotožje po domovini, po Benetkah. Hotel je že, da bi mu napeljili telefon, da bi bil poslušal beneške zvonove, pa mu zdravniki tega niso dovolili, da bi se preveč ne razburil.

Krščanstvo in socializem.

Pri nas je mnogo ljudi, ki so mnenja, da je krščanstvo in socializem skoro eno in isto. Ko je v bavarski zbornici izrazil neki minister mnenje, da se proti socializmu ne zmore nič z nasilnimi sredstvi, češ: Krščanstvo samo nam nudi vzgled, da preganjanja ne morejo kakemu duševnemu pokretu prav nič škodovati, ga je zavrnil katoliški škof: »Moram prometnemu ministru žalibog ugovarjati na neko njegovo izjavo, ki je prav posebno dalekosežnega pomena. Minister je napravil prispodobo med krščanstvom in socialno demokracijo. Med **socialno demokracijo in krščanstvom ni prav nobene** podobnosti, niti glede namenov, niti teženj, niti razvitka. Minister je opozarjal na socialni pomen krščanstva. **Krščanstvo se cela**

Poročali smo v »Slovenskem Domu« večkrat o velikem socialnem boju na Angleškem, o štrajku 1 milijona delavcev. Zgoraj imamo prizor iz tega boja: vsi delavci so odložili delo, v sicer bučna in šumna tovarniška mesta se je naselila mrtvaška tišina. Vlaki niso vozili, po postajah

so se kupičile pošiljatve in zaostali vlaki. Slika nam kaže angleškega nadinženirja pri delu na železnici, namestu odislih delavcev. Toda, kaj je zaleglo par posameznikov proti tisočem in tisočem rok, ki so odpovedale človeški družbi službo.

stoletja ni pečalo s socialnim vprašanjem. Če pogleda minister v liste apostola Pavla, bo videl, da je apostol Pavel vedno opozarjal, da se moramo v svojo usodo udati. **Kdor je hlapec, naj ostane hlapec**, razen če ga njegov gospodar prostovoljno ne osvobodi hlapčevstva. Znano je, da posebno dr. Krek rad lovi h klerikalcem socialiste s podobnostjo med krščanstvom in socializmom.

Slovenija

s Podaljšanje belokranjske železnice čez Hrvaško do Bosne. S to zgradbo so imeli začeti že te dni, sedaj je pa odredil ogrski ministrski predsednik, da se ima to delo odložiti radi »razmer na Hrvaškem«. Z drugimi besedami: Madžari hočejo Hrvatom to železnico milostljivo dovoliti tedaj, če zlezejo pred Madžari pod klop.

s Slovenski fantje. Vojaški strokovni list »Vedette« je priobčil na podlagi uradnih podatkov številčni pregled o tem, katere narodnosti vojaki so v Avstriji najbolj zdravi. Izkazalo se je, da so **slovenski fantje izmed vseh avstrijskih vojakov najbolj čvrsti**. Povprek je torej pri slovenskih polkih na dan najmanj mož bolnih, najmanj časa in izgube najmanj službenih dni. Čast našim fantom! Ta uspeh bo še večji, če omejijo nezmerno pijančevanje, posebno žganjepitje, med našo mladino. Za tem naj bi delovala posebno sokolska društva.

s Slovenski klerikalci in Hrvatje. Na zunaj znajo naši klerikalci hliniti vse, kar jim prav pride. Napram drugim Slovanom se znajo delati strašne Slované. Čehi so jih že spoznali; te dni so pa tudi Hrvati imeli priliko, da so potipali naše klerikalce za žilico: šlo se je za to, da proti nečuvnim razmeram na Hrvaškem nastopijo v državnem zboru vsi jugoslovanski poslanci kot en mož. Toda — naši klerikalci in nastopiti proti vladi! Kaj še! Klerikalni gospodarski zavodi že namreč vedo, kje jih čevlji žuli in kaj bi pomenilo za klerikalce, če bi vlada ž njimi nekoliko zaropotala. Zato so Hrvate lepo pustili na cedilu. Božji mlini meljejo, čepfjav počasi, pa vendar neprenehoma, in ko naše klerikalce vse stranke spoznajo iz lastne skušnje, poroko pač lahko: mi, in le mi sami!

s Celovškega škofa zadel mrtvoud. Celovškega škofa Kahna je zadel na polovico života mrtvoud. Škof je sicer še pri zavesti in daje razna znamenja, ampak govoriti ne more več. Večinoma spi. Pričakujejo vsak čas smrti.

s Najbolje so izvolile tiste gospodnje, ki so si kot kavni pridatek izbrale Kolinsko kavno primes. Kajti Kolinska kavna primes je najboljši kavni pridatek. Kava, kateri je pridejana Kolinska kavna primes, ima najizvrstnejši okus, najprijetnejši vonj in najlepšo barvo. Tudi sladkor-

ja porabi dosti manj. Zaradi svojih nedosežnih lastnosti se je Kolinska kavna primes slovenskim gospodinjam že splošno priljubila. Pa tudi zato, ker je pristno domače blago. Slovenske gospodnje so namreč narodno zavedne in znajo ceniti pomen domače industrije ter jo podpirajo s tem, da kupujejo domače blago.

o Ljubljanska okolica o

lj Št. Vid nad Ljubljano. Če stopiš psu na rep, zacvili, pravi pregovor. Takim psičkom so podobni naši klerikalci. Pa kaj se je vendar zgodilo, da tako cvilijo? Oh groza, v sredini Šentvida, na najlepšem kraju, prav v srecu Zabret-Klanfarjevega kraljestva, je kupil »Sokol« stavbišče, kjer naj vzraste Sokolski dom, nekako narodno ognjišče za vsa društva šentviška, pri katerih Zabret-Klanfar nimata odločevati. Res strašno, ko se je ta novica raznesla po Šent Vidu, prvi hip klerikalci niso mogli verjeti, da bi to bilo sploh mogoče. Panika je bila tolikšna, da je prvo devico Kautmanovo Johano skoraj zadela kap, župniku je prišlo slabo, Klanfarjev Tone pa je mencial po Šent Vidu, kot kak šolski dečko, če se preveč nezrelega sadja naje, in zatrjeval, da celega Št. Vida on vendar ne more kupiti, ker je že tako preveč uprežen. Radi mu verjamemo. Pomoči torej treba in preprečiti, kaj tako strašnega, to je bila prva misel v modrih glavah. Poskusimo, je bila parola. Res prvi teden so bila raz oken kupljene hiše pobrana polkna in razmetana po bližnjem travniku, spredvidela pa je čukarska moč, da se s tem delom ni odlikovala, temveč da se je le pokazal nje vzgojevalni sistem v pravi luči. Treba je torej to popraviti, naloga se je poverila prečastitemu, z raznimi žegni zavarovanemu predsedniku čukov, ki naj potem »Domoljuba« popravi blamažo in raztrga sokolske vrste. Možakar je nalogo prevzel in prinesel v zadnjem »Domoljubu« obširno poročilo, kako se je sestavil odbor Sokola za tekoče leto. Nas veseli to poročilo, ker nam je »Domoljub« s tem razglasom pripomogel, da tudi bralci klerikalnih listov vedo za odbor Sokola, iz česar lahko sklepajo, da je društvo »Sokol« danes prvo društvo v Št. Vidu, ker vsak faran pozna navedeni odbor in lahko ve, da so to možje jeklene volje in dosti močni, da bodo znali odbiti vsak napad na »Sokola« od katerekoli strani. Zasižuran pa naj bode častiti poročevalec, da se sokolske vrste zaradi njegovega cviljenja ne bodo razpršile, temveč se strnile v močno falango, ki bode prej ali slej v Št. Vidu ozdravila sedanje nasilne razmere. Zna naj, da če se mu ni posrečilo Sokolu odvzeti shrambe za orodje pri Kratkiju, dasi je po sodišču strašil z dr. Šusteršičem, za kar je bil skoraj aretiran, se mu tudi ne bo posrečilo spraviti »Sokola« iz lastnega posestva ali iz Št. Vida. Garancija naj mu bode odbor!

lj Iz Št. Vida nad Ljubljano. Smolo ima naš blagoslovljeni »Domoljubov« dopisnik. Temu je seveda sam kriv. Kakor znano, ima lunina spremena nad njim posebno moč. Seveda bi najpametneje ravnal, ako bi v takem času lepo molčal. A baš tedaj čuti potrebo, da se razkorači v »Domoljubu«. In tako je v svoji »trčenosti« v predzadnjem »Domoljubu« svetoval našemu vrlemu bratu Sokolu g. profesorju Kendi, da naj se raje pripravlja za profsorski izpit, kakor pa da se briga za Sokola. Toda g. profesor Kenda je od »lune trčenega« dopisnika pošteno po prstih okrcal s tem, da je moral zadnji »Domoljub« prinesiti popravek, v katerem bremo, da je g. Kenda **že pred tremi leti z uspehom dovršil profsorski izpit**. Lahko si mislimo kakšne obraze so naredili »Domoljubovi« bralci ko so ta popravek čitali. Pa je že prav tako! Bodo vsaj ljudje preje spoznali s kakimi bedarijami in lažmi jih njihovi blagoslovljeni dopisniki farbajo. Spoznali bodo pa tudi, da pravi kmefski list je edino »Slovenski Dom«, katerega ne bi smelo manjkati v nobeni kmetski hiši!

lj Šent Vid nad Ljubljano. V štev. 12 »Domoljuba« t. l. se je znani šentvidski dopisnik, sejavec laži, prepira in nemira, odkar je on v Št. Vidu, prav po ligvorijansko zlobno zavito zaletel ravno ob luninem mrku v neljube mu šentvidske liberalce. Ne bi odgovarjali na ta napad, da ni častito gorenjsko človeče tako na debelo zavijalo v tem dopisu. Ta Krainburger očita, da po liberalnih zaslugah ni obč. volitev v Št. Vidu in da liberalci pošiljajo na okrajno glavarstvo in deželno vlado lažnjive pritožbe. Ako je to resnica, **tožite nas**. Davno bi nas že bili, ako bi le enkrat kako laž napisali. Da obč. volitve ni v Št. Vidu (drugem Čenstohovu) je vzrok sledeči: Volilci obč. Št. Vid zasledili so pri pregledovanju volilnih imenikov za bodoče občinske volitve v Št. Vidu toliko napak, da so bili primorani vložiti skupaj **357 utemeljenih reklamacij** in to pri skupnem številu 853 volilcev III. razreda, torej skoro za polovico nepravilno v volilni imenik sprejetih volilcev. Volilni imeniki naše občine sestavljeni so bili tako površno, da ni iz njih mogoče dobiti nobenega pregleda. Vse sestavljanje kaže, da sestavljanci niso imeli najprimitivnejših pojmov o novem obč. volilnem redu za Kranjsko. V volilni imenik sprejelo je županstvo povsem protizakonito tudi častne občane; volilni upravičenci v podobčinah niso vpisani, kakor predpisuje § 15. e obč. volilnega reda samo v oni podobčini, kjer plačujejo najvišji davek, temveč večinoma po večkrat v vseh podobčinah, ravno tako so vpisane juridične osebe docela protipostavno pod raznimi imeni po večkrat v imeniku, dasi ne plačujejo občinskim dokladom podvrženega davka niti drugih direktnih davkov v predpisani višini 20 K. Tako n. pr. je vpisana **župna cerkev v Št.**

Vidu enkrat kot farna cerkev v Št. Vidu, drugič zopet samo kot cerkev v Št. Vidu, tretjič cerkev sv. Vida v Št. Vidu itd., isto tako so vpisane razne mežnarije v občini brez natančne označbe svojega volilno opravičenega okraja. Županstvo vpisalo je v volilne imenike celo mrtve osebe itd. To dejstvo menda dovolj jasno spričuje, da so volilni imeniki pravi korizozuminda nasprotujejo vsem predpisom obč. volilnega reda. Gospod župan vulgo Klanfarjev Tone, ako te prikrajšani, oziroma žaljeni na vaši časti vsled pritožb radi volitve, kakor tudi radi očitania zlorabe obč. urada glede izdaje ubožnega lista za Jančevo hčer oskrbne stroške narastle v deželni bolnici, torej kar v Ljubljano k g. dr. Peganu. Vam pa č. g. župnik glede obč. volitev povemo samo eno, da mi ne bomo nikdar volili za župana moža, ki je omadeževan (to so ljudje na lastne oči videli) izza toli znamenitega Kraljičevega kozolca. To vam pa povemo edino za to, da bo ljudstvo spoznalo, kakšni so vaši pristaši in kakšni vaši nameni. Mi se pa držimo načela, kdor se s smolo peča, se osmoli, zato pa ljudi v obč. odbor kot se gre, ne pa čenstohovske menihe. Potem trdi, da se liberalci tolažijo s tem, da bode pri občinskih volitvah zmagali in da bode potem tudi občina prispevala k zgradbi »Sokolskega doma« odnosno »Narodnega doma«. To je politična finta šentvidskih klerikalcev in dokaz, da volitve niso več daleč, zato so se pa oglasili kar tuleče v »Domoljubu«. O naši hranilnici, za katero se pa baje najbolj interesira č. g. župnik, pa naglašamo to-le. Naša hranilnica je v smislu zakona z dne 10. junija 1903. drž. zak. str. 133. v svrhu revizije podvržena »Zvezi slovenskih zadrug« v Ljubljani, katera pri nji izvršuje revizijo. Dalje pošiljamo letne računske zaključke in to po zakonu najkasneje do konec junija vsakega leta na politične gosposke namreč c. kr. okrajno glavarstvo in na c. kr. deželno vlado v Ljubljani. Tudi Zvezi slov. zadrug pošljemo 2 iztisa, ni li to pogoj, da so naši računi javni, ker poleg tega so še v uradni afiširani. Da je naša hranilnica varna in v pravih rokah, naj službo sledeči razlogi: Naša hranilnica ima celo člane, ki se jim vsled njihnega gmočnega stanja prošnje za zboljšane hlevov na deželnemu odboru odklanjajo, dočim člani farovške hranilnice dobivajo podporo. Vodstvo hranilnice vodijo možje, ki so vzorni gospodarji in ki so si s trdom kaj pridobili, ki ne bodo svojih posestev in gruntov kar tje v en dan izpostavljali v nevarnost in ki so z večjim premoženjem vezani, kakor pa kak mladi župniki, kaplani, učitelji, profesorji itd., ki so k večjemu v pravem pomenu besede **posestniki dolgov**. Gospodarstvo naše hranilnice je tako, da se tudi svojim pristašem ne da kredita, ako ni varno naloženo. Omenjamo samo en slučaj. Naš pristaš je rabil kredit za zidavo liše, mi smo mu izplačevali s prva na po-

roštvo, dokler ni šlo na njegovo posestvo na vknjižbo. Ta naš pristaš zahteval je še nadaljnega posojila za svojo obrt, katerega pa z ozirom na vestno gospodarstvo tujega denarja, ker ni po naši cenitvi njegovo premoženje zadostovalo zadostni varnosti mu torej nismo dovolili tega kredita. In glejte: farovška hranilnica mu je pa v celem obsegu vstregla samo, da je s tem enega pristaša si pridobila, kar je ta človek sam pripovedoval. Razvidno je tudi iz »Domoljuba«, ker nam očitajo, da svoje pristaše odganjamo. Ne bomo tukaj izgovarjali sodbe, o tem naj ljudstvo samo sodbo izreka, katera hranilnica je tedaj v previdnejših rokah. Mi stojimo na stališču, da v **takem slučaju mora odločevati previdnost in zajemčena varnost, ne pa politična strast**. Ste li tudi vi g. župnik razumeli? — Toliko za danes, ako pa g. dopisnik »Domoljuba« želi še kaj, mu bomo pa še povedali, zlasti ga bomo poučili o združnem zakonu namreč to, kako se priporoča sprejemati take člane, ki so že vezani pri kakem zavodu z neomejeno zavezo, kakor n. pr. Klanfarjev Tone, ki je že član Ljudke posojilnice itd. Mislimo, da se razumemo. Mi se ne bojimo boja, le tako naprej, ljudstvo bo pa sodilo. Mi vse dokazujemo s števili in zakonom. Vi se bahate, mi pa le previdno resno in skrbno gospodarimo in hodimo korakoma, ker vemo, da korakoma se daleč krige. Vemo pa tudi, da so morali iti še prav vsi bahači šentvidski v Ameriko in ne želimo ravno, da bi tudi vi šli. Ako ima toliko denarja na razpolago, zakaj pa niste vi kasirali za Mihelnovo hišo v Dravljah, ker ste jo sami kupili, zakaj je pa tam morala ljudska hranilnica kasirati. Primerjajmo no samo vaše prve letošnje četrtletne prometne številke gosp. dopisnik, in bomo kmalu na jasnem v farbariji. Vi tukaj izkazujete v skupnem prejemkov 90.049 K 7 vin., izplačil pa 106.803 K 38 v, torej izplačil 16.754 K 54 v več kakor pa ste imeli dohodkov. Ali je to mogoče, gosp. dopisnik? Ako pa ima taka mala posojilnica okroglo 20.000 K blagajniškega stanja (mrtvega denarja), je pa zopet negospodarsko. Hranilnični čisti dobiček steka se v rezervni fond, ki je nedotaknen, le v izjemoma v dveh slučajih, namreč v pokritje morebitnih letnih izgub, in drugič, v slučaju likvidacije v zmislu nje pravil. Torej s temu 13.000 K ne morete in ne smete nič kupiti, ampak samo iz tekočih sredstev. Častiti gospodje v Št. Vidu, vas boli naš napredek in zato pa ste začeli tuliti. Naši grehi naj vas ne skrbijo, pometite pred svojim pragom in skušajte čimprej za vaše grehe, ki ste občino za več kakor 30.000 K zadolžili, pokoro narediti. Končno vam povemo še to, da so nam naši pregledniki računov »Sokola« v Št. Vidu obljubili, da bodo svojo nalogo natančno izpolnjevali osobito, da ne pride Klanfarjev Tone s svojimi kremplji vmes.

Iz Št. Vida nad Ljubljano. Ponesrečil se je dne 23. aprila 65letni Andrej Berlič, posestnik v Zapužah, ko je peljal iz gozda steljo. Pri nekem drevesu mu je spodletelo, padel je pod voz tako nesrečno, da mu je šlo kolo čez vrat in je ostal na mestu mrtav. Pokojnik je brat župnika Berliča v Bohinju, bil je jako marljiv kmet, delal je neprestano in si tako zboljšal s svojo pridnostjo, svoj čas precej oslabele Španovo posestvo. V političnem naziranju je bil pokojnik vedno naprednega mišljenja in je strogo obsojal pogubonosno delo politikujočih duhovnikov. Živel je v delu in v delu preminul. Naj počiva v miru! — Njegovi rodbini naše sožalje!

Iz Notranjih Goric. Kakor povsod, tako je tudi v Notr. Goricah, da pride rado med fanti in dekleti kaj navskriž. In tako je prišlo med Marijo Zon, Terezijo Skubic in Marijo Lampret do prepira z Jakobom Sojerjem. Kjer pa je dotični fant govoril razne nesramne besede o teh treh osebah, seveda so postopale sodnijsko. Ko izve, kaj ga čaka, se poda menda po svet ali žegen k g. župniku. Govoril je, »se nič ne bojim, saj sem bil pri g. župniku in g. županu, sem brez skrbi.« Seveda bil je res oproščen, pa le radi tega, ker je vse razžaljive besede **preklical** in obžaloval in prosil navzoče tri odpustčanja, in tako je bil oproščen na prigovarjanje g. sodnika. Sedaj se pa hvali in govori, da so **njega prosile** te tri ženske, kar ni res. Kdor hoče vedeti resnico, naj pojde vprašat g. dr. Nagodeta, sodnika v Ljubljani.

Resnicoljub.

Iz Dolskega. Lahko rečemo, da se iz našega kraja sto let skupaj ni pisalo toliko v časopise, kakor se je že v zadnjem letu. Vzrok je iskati v tem, da se ljudstvo vedno bolj zaveda svojih življenjskih dolžnosti in pravic, k čemur so ravno zadnje občinske volitve veliko pripomogle. Kakor povsod, tako so tudi pri nas napravile precej krega in sovraštva. Zmagala je na eni strani duhovska komanda, na drugi strani pa je padla — bodimo si odkritosrčni — za ljudstvo premalo delavna stranka v stranki. Prav pa je, da se množi število onih, ki se nočejo klanjati brezpogojno črnemu talarju. Saj vemo, da duhovnik — v pretežni večini — ni dandanes več tak, da bi deloval za dušni blagor svojih vernikov, da bi oznanjeval mir in ljubezen med ljudmi, temveč le zato, da skrbi za svoj telesni blagor. Zatorej pokažimo, da smo res napredni; **ne kregajmo se, kdo bo nosil pri procesijah bandera, to prepustimo Čukom, marveč z vstrajnim delom med priprostim a dobrim ljudstvom si pridobiti zaupanje, to nam bo privedlo zmago svobode.**

Tri nesreče v ljubljanski okolici.

Zadnji teden so se zgodile v najbližji ljubljanski okolici tekom nekaj dni kar tri nesreče. Najhujša je bila prva.

Avtomobilska nesreča.

V nedeljo 21. t. m. zvečer ob 10. se je odpeljala družba Ljubljancin proti Ježici. Nazaj gredé se je avtomobil zaletel ravno pred topničarsko vojašnico v kmečki voz s tako silo, da mu je odbil zadnji konec, da se je sam prevrnil in da so vse osebe zletele ven. Pri tem je hčerka šišenske gostilničarke gospe Keršičeve, 14letna Mici, priletela s tako silo ob obcestnik, da ji je počila lobanja, da se ji je preklala spodnja čeljust, a iz oči, nosa in ust se ji je vtila kri. Deklica je umrla pri prenosu v vojašnico v rokah vojaškega zdravnika dr. Davida, ki je bil tudi stalen gost pri Keršičevih. Ubogo mater je pogled na mrtvo hčerko, ki je ležala na priprosti vojaški klopi, tako pretresel, da je dvakrat omedlela in so jo nezavestno odpeljali domov. Drugi udeleženci so si vsi tako močno pretresli živce, da spočetka niso mogli niti govoriti, enemu se je tako vtila kri, da so ga morali takoj odpeljati v bolnico. — Krivda nesreče bo najbrže na obeh straneh. Priče so povedale, da je avtomobil prehitro vozil po cesti, kjer je vsak večer mnogo izletnikov. Kriv je bil pa tudi kmečki voznik, **ker ni imel na vozu nič luči**. Peljal je v mesto Ljubljane.

Požar na Ježici.

Ni bila še žrtev te nesreče pokopana, že je doživela vas Ježica na Posavju novo nesrečo. Drugi dan zvečer, v ponedeljek, je izbruhnil namreč pri Gorišku požar, ki se je hitro razširil na sosednje hiše: Štremiljevo, Čerinovo in Brajerjevo. Požar je divjal tem huje, ker je bila po podstrešjih slama. Na pomoč so prihitela vrta požarna društva iz okolice in Ljubljane ter vojaki, ki so skrbeli predvsem za red. Razen štirih hiš je bilo popolnoma ali deloma uničenih 8 kozolcev in dva hleva. Ogenj je nastal pri Gorišku, kjer so imeli peko. Zapazili so ga na srečo slučajno ljubljanski izletniki.

Ogenj v Rožni dolini.

Rožna dolina je naselbina manjših hišic z vrtovi, blizu Ljubljane. Gorelo je v sredo 23. t. m. v restavraciji »Rožna dolina«. Ogenj je nastal v postrešni sobici zjutraj ob štirih, kjer je kuhal mož za bolno ženo čaj na samovarju, in prevrnil špirit. Na srečo so bolnico rešili. Pogorelo je ostrežje in veranda. Gostilničar ima 5000 kron škode. Gasit so prihiteli gasilci iz Ljubljane, Viča in Glince.

Belokranjske novice

blk Iz Semiča. Včasih je bilo rečeno, da mora občinski odbor gledati in pomagati domačim obrtnikom in jim iti na roke, a tega pri naših kimovcih ni. To se vidi sedaj ko se je začelo graditi železnico. Naš domači obrtnik ne bo zaslužil nič. Odnesel bode vse jud, ker župan je dovolil vsakemu koncesijo kdor je prišel, tako da

imamo sedaj kar 8 judov v Semiču, ki bodejo odirali ubogega delavca, a domačin bo pa čez prste gledal ter moral plačevati visoke davke in naklade med tem ko bode jud odnesel polni žep. A tudi c. kr. okr. glavarstvo v Črnomlju je toliko neprevidno, da dovoli v vsakem hlevu gostilno in trgovino judom, dočim je Novomeška občina in glavarstvo čisto drugače postopalo z došlimi judi. No Jarc in drugi, ali so to sedaj tisti obljubljeni milijoni, ki so bili obetani, češ Belokranjec gostilničar in trgovec si bode veliko zaslužil ob zgradbi železnice, a sedaj imajo sami judi vse v rokah, celo podjetje. Če belokranjec prosi za delo, ga še ne vzamejo na delo. To so sedaj tiste obljube.

blk Iz Kota pri Semiču. Jarc vlačí zopet Martina, pardon Dermastijo po Belokrajini, da se more za hrbtom stoječ zahvaljevati za oddane mu glasove. Tako je tudi prišel k nam, na belo nedeljo je že župnik na prižnici povedal rekoč: tako lepo! popoldne pridite vsi v Kot k Bukovcu (Smile), vam bode razložil g. Jarc in Dermastija o delovanju v deželni in državni zboru. — Šli smo z radovednostjo poslušati, a kaj smo zvedeli, nič. — Jarc začne že po stari navadi lagati in Dermastija za njim kimati. Obľuboval je, da nam bode plačal letino, kar nam je zmrznilo itd. A tudi zadnjega shoda ne more pozabiti v Semiču, jamral je, poglejte kakšni so liberalci, ste zadnjič videli v Semiču, ko sem prišel med tiste divjake, ki bi me skoraj ubili. No Jarc, ako nas zmerjaš z divjaki, se ti tudi pri nas v Kotu ne bode bolje godilo kot v Semiču, tudi pri nas se bodejo tla zgrela, kakor tudi prisiljivcu Martinu. Pa preidimo k stvari. Govoril je tudi Dermastija ter se zahvaljeval volilcem tako, da ga sploh nihče razumel ni. Seveda da ni minil shod brez Macelleta, češ, kakšen da je in da k maši ne gre itd., nakar je dobil besedo Simonič iz Mladice ter se je jel jecavo zadirati v Macelleta, češ, da je zadnjič razžalil njega na njegovem shodu pri Matičku, da je rekel da kdor če denar sposoditi v farški posojilnici, da da kar tajniku klobaso, pa da denar dobi, ter da je rekel, da s farji dol itd. ter da je brezverec in da kot takega bi volili, ki ga sploh v Semič nikoli ni. No g. Simonič, svetujemo vam, da se vam ni treba pod starost v politiko spodtikati, ker veste da vam ne gre in se s tem smešite pred ljudmi. Pustite g. Macelleta, kajti vam zna še vroče priti skoz to. Kakor rečeno, omenjeni shod ni bil nič drugega, kot samo zabavljanje čez naprednjake in so norce brili iz ubogega kmeta. Torej Jarc in Dermastija, drugič le doma ostanita, s takimi čenčami ne bodeta nič opravila in vas ne bo čez dve leti nihče volil, kakor ste že sedaj prosili za glasove, kot ciganka za slano. Mi hočemo razumne može, da nas bodejo zastopali, ne pa Jarce in Martine, ki samo v kavarnah divane gulijo, a kmet jim je deveta briga. — Neodvisen kmet.

blk Iz Štrekljevca. (Podivjana mladina.) Pri nas imamo na belo nedeljo kot običajno žegnanje, tako tudi letos. Šel je tudi iz Praprota Anton Kofalt in njegova žena na Osojnik na gostje k Kofaltovim staršem. Vračala sta se domov že bolj v mraku. Z njima je tudi šla Ana Simonič iz Brstovca. Ko pridejo do Štrekljevca, jih napadejo trije zlikovci iz Češnjevca z noži, podero na tla Kofolto, ženo ter Simoničevo in jih obdelujejo z noži. Kofoltu so zadali 20 ran z nožem, izrezali mu obraz, kakor tudi ženi. Ta je bežala, pa je stekel eden za njo ter ji zadal 3 sunke v hrbet, Simoničevi so pa roko razrezali, ki se je branila. Kofal je smrtno nevarno ranjen in se bori s smrtjo v bolnišnici v Novem mestu. Značilno je najbolj to, da so ti divjaki iz najbolj klerikalne vasi in najbolj boga-boječi na Češnjevcu in pa na Krvavčem vrhu in ravno tu se največje lumparije godijo, kakor redni tepeži, tatvine in pohotnosti. Omeniti moram še to, da se je napad storil blizu hiše klerikalnega Martina Drganca, ki bi lahko preprečil, da bi Kofolt ne prišel tako hudo v nesrečo. Šla je namreč Simoničeva, ko je utekla, k Drgancu v hišo, ki je imel še goste ter prosila, da naj gre ven, da hočejo Kofolta ubiti. A kaj je storil Drganc, prijel je Simoničevo za hrbet in porinil čez vrata, rekoč kaj me briga, kaj imajo k... be zunaj. Taki so ti klerikalni Samarijani. Tu bi svetoval župniku, da naj bi šel ponoči ven čakati take tolovaje in jih podučil, ker te bodeš lažje dobil, kot pa pisca »Slov. Doma«, ker imaš take želje, ki si jih izrekel v Štrekljevcu, če bi ga mogel dobiti na samem ponoči, bi se zmenila; Stanko, tolovaje torej rajši vzemi v roke.

blk Iz Petrove vasi. Kakor že znano, ima progo od Kota pa do Metlike g. Lončarič. Kakor smo čitali že v »Slov. Narodu«, kako nasilni so ti Lončaričevi delavci, ki jih je poklical s cele Hrvaške, a sedaj jim ne da dela, oziroma jih plačuje tako sramotno, da se delavec sploh ne more pošteno nahraniti. Dnevna plača 2-40 do 2-30 K in s to plačo se naj delavec preživi, ko mora plačati samo za hrano na dan 1-80 K in s kom se naj potem obleče? Nekateri so taki, da niso za med ljudi. Gosp. Lončarič, ali ni to vnebovpijoči greh? Popravite plačo saj tako, kot jo imajo pri Widermanu, sicer bodejo posledice, kakršne bodete pomnili delj časa. Upamo, da vas zadenejo koj te vrstice, če nimate slonove kože.

Delavec.

blk Iz Rožnega dola. Tudi pri nas je že bolj živahno odkar se dela železnica, tudi predor gre precej hitro naprej, so že 16 metrov globoko. Tudi tujcev pride vsaki dan več. Da pa ne bi imeli nič judov, ne bi pa sploh železnice gradili. Kamor se ozreš, samo judoska imena: Ezor, Pikas itd., a med temi tudi par zagrizenih Bismarkovcev, kakor Baumgartner itd., ki prav pridno agitira za šulferajn, nastavlja je tudi šulferajnski nabiralnik v gostilni-

škem prostoru ter se prav pridno hajla. G. Baumgartner! Če mislite, da se hočete s tem prikupiti ljudem, se motite . . .

o Dolenjske novice o

d Vače. Našega kaplana lomi sveta togota, če rečemo katero čez njegove klerikalne pijance. Majdič vsakega hvali, če v njegov rog trobi. Po našem mu pa ni noben greh odpuščen, če ga Majdič hvali. — Kdor še v delavnikih po gostilnah pije in razgraja in pusti doma ženo in otroke stradati, ga naj Majdič le voli v občinski zastop, mi ga pa ne bomo. Majdič, kar povej nam, koliko tvoj prijatelj popije in njegovi otroci prestradajo. Ali nisi ti zanj agitiral? Kaj se pa repenčiš v cerkvi, če mi resnico zapišemo? Kaj ne, resnica te boče v oči. Sploh bo pa tvoja čukarija šla v nič, ker boš moral steze proti Sveti Gori ubirati in ne boš mogel vseh naprednjakov požreti, ker jih bo v dveh farah preveč. Na Sveto Goro le hodi, kadar boš pa prišel za božji grob pobirat, ti bomo povsod vrata pokazali. Ljudstvo se preveč zaveda, **kdo je kriv** velikanske škode. Kdor je škodo naredil, ta naj jo plača. Za Majdičem in njegovo čukarijo ne bo nikdo škode plačeval. To naj si zapiše za dolga ušesa. Na tisoče je škode; klerikalci molče o požaru ko zid. Kaj ne, Majdič, molčanje je zlato. Saj se poznamo. **Vačan.**

d Vinska moč na Dolenjskem. Leta 1911 je bila srednja vinska letina. Mora se pa reči, da že kmalu ni bilo tako izvrstne kapljice, kot ravno od tega leta. Da je to res, je znano že marsikateremu dolenjskemu možaku — dobrovoljčku, ker marsikateremu se je že pripetilo, da je imel radi vinske moči razbito bučo. Tudi »vzor« možakom se rado pripeti, da pridejo radi vinskih duhov v neprimolike, ker se ravno ob takem času, ko vozijo »barko«, zavedajo svoje moči. To bode najbolje vedel klerikalni poslanec Dular. Ta katoliški možak je, predno je bil izvoljen poslanecem, svojim sosedom še precej priljubljen. Kakor hitro pa je prišel med »abstinentne« je postal velik prijatelj vina (ljubezen do »obližni ga«?) V treznosti pravijo, da ne ve dosti govoriti, kakor hitro se ga pa navleče, začnejo govoriti vinski duhovi in Jože je v ognju. Gostilničarjem v njegovem okraju ni nič nenavadnega, ako poslanec Dular vihti pest po njih mizah, da ista poskakujejo od tal; včasih mu pride pa tudi stol prav. V takem slučaju Jože dobro ve, da ga nekoliko ščiti poslanska »imuniteta«. Kaj mi moreš, ako te udarim, jaz sem poslanec in me ne moreš tožiti. Ni čuda, da je dobil Jože radi zabavljanja med hlapci v Kandiji po glavi, kajti hlapci ne gledajo dosti na poslanca, če jim zabavlja. Da pa tudi drugim ni vsem po volji njegovo zabavljanje, to je okusil gospod poslanec tudi v Ljubljani, ko je letel iz kavarne. Človek bi si mislil, to ga bode spametovalo. A Jože ostane Jože. Kakor

hitro se ga nasrka, že tudi zabavlja in grozi s tepežem. Bilo je v sredo 17. t. m. ko se ga je zopet pošteno nabral in je zašel k svojemu bratu po mišljenju, Kulavcu v Valtovas. Prišel pa je skupaj z drugimi vinskimi bratci ter jim pričel zabavljati, to je šlo toliko časa, da je skočil kakor po navadi poslanec Dular v svojega, seveda bolj revnega sosedu. Ta je pa imel več moči kot pa poslanec Dular in ga je prav pošteno po ušesih »pobožal«. Ljudje sedaj govore, da noče Dular o tem nič vedeti. Tudi prav tako. — Za enkrat vam povemo samo toliko, da če ne boste dali ponoči mirno spečim in počitka potrebnim ljudem miru (ker tudi ob 11. ponoči kliče sosedu, da bi ga tepel in razgraja kakor živina) se vam zna še enkrat pripetiti kaj takega. Že 10 let ste poslanec, pa niste za nas volilce nič naredili, tepsti se vam pa tudi ne damo, ste razumeli gospod Dular?

d Iz Prečne. Pri nas se bližajo zopet občinske volitve, zato so začeli zopet v »Domoljubu« črniti poštene moče, ki jim ljudstvo v resnici zaupa. Ali vam, g. kaplan, svetujemo; pustite nas pri miru, držite se svojega poklica, mi se bomo pa svojega; učite raje svoje ovce, da bodo imele krščanski vzgled, ne paganskega, kot se je zgodilo na velikonočno nedeljo med prvo mašo. Dajte jih učiti krščansko, pri nas ni krščanski, pomnite, tisti klerikalec, ki je pri zadnjih volitvah v Prečni najbolj vpil: »per moj . . . liberalcem se pa že ne damo, jaz sem klerikalec!« tista pobožna duša je imela na veliko nedeljo gostilno za cerkev, frakelj za mašo. No, pa to mu je kaj lepo pristojalo, ko so ga dobro ošemili, kot pustno šemo in je tako našemljen šel iz gostilne ravno tisti čas, ko so se ljudje vračali iz cerkve; seveda kar pljuvali so poštene ljudje za njim. — Za danes naj bo to dovolj, bo pa drugič kaj več v celi obliki od klerikalnega konzuma. Na zdar!

d Iz Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem. Z dne 30. marca t. l., št. 13, str. 6 »Slovenskega Doma«, pod naslovom »Obljuba dolg dela«, kateri dopis je četrti farman pisal in nas tri farmane vščipnil, da smo tako prizanesljivi gosp. župniku Gnjezd in županu Friglitu, pardon, župnikovemu kimavcu, resnica pa je, da smo dolgo prizanašali, ali sedaj več ne bomo. Torej začnimo, kako se je koruza z državno podporo delila. Župnik Gnjezda ni dal ne koruze in ne otrobov ne enemu siromaku, akoravno so siromaki z objokanimi očmi prosili, da jim naj saj nekoliko da, pa ta sveti gospod je tako zakričal nad njimi, da bi kmalu solnce otemnelo in mrtvi iz groba vstajali, torej dal ni nikomur nič. In kdo pa je dobil? E tisti debeli E. Heimbrič, da si je komaj domov odpeljal; kar je pa še ostalo koruze bogatim farškim kimavcem, za tisto bo pa župnik Gnjezda vedel.

d Iz Velike doline pri Jesenicah na Dolenjskem. Iz potne torbe: Že slišim dolgo časa o dolinskih klerikalcih, kake lum-

parije uganjajo. Zato se napotim tudi jaz s potno torbo, notri svinčnik in papir, to menežarijo gledat in opisat. Najprvo jo uberem na Veliko dolino k župniku Gnjezdi, konjskemu in vinskemu mešetarju. Pa glej ga spaka, namesto župnika dobim v župnišču en koš bab in dva, to je Držica, občinskega slugo, in Heimbrika, debeluharja, pri polni mizi vina, in ko vprašam po gospodu, mi odgovorita, da ne vesta, kje da so. Hitro mi v glavo pade, hajdi na Jesenice, in grem precej na pošto, da potno torbo izpraznim, hočem v poštni urad, pa mi že pride gospodična poštarica iz svoje sobe nasproti, pogledam postrani, zagledam nekega tam sedeti. Grem ven in se ogledam nazaj, pa vidim, če ravno ponedelju, rolete na oknu gospodične zaprte. Se nekoliko odpočijem pred Hribarjevo hišo na klopi kaki dve uri in nato prileti župnik ven, precej skočim k njemu in ga prosim za službo. Me grdo pogleda in me vpraša kdo da sem. Jaz mu odgovorim, da sem mizar. Nato jo mahnem v Bregansko selo, da nabere novic, za ta list pa že najdem župnikovega detektiva Hrokolja, krojača, po domače Belolisca, in ga vprašam, kdo bere »Slovenski Dom«. Nato mi odgovori, da je nič prida oni človek, kdor »Slovenski Dom« bere. Ga še vprašam, da ali je kaj agitiral za trgovsko zbornico. Mi nato odgovori, da je že vse občinski sluga Držič pobral in v župnišče nesel in da so »likof« pili čez polnoč. Pa še si grem ogledat župnikovo kaso, in kaj najdem, kaso odprto, v nji pa »kovter«. Sedaj pa rečem, adijo župnik Janko, še gotovo se bomo v časopisu in uradni dan v Jesenicah videli. Za hrvaške prasice pa morate enkrat plačilo dobiti. Amen. Reši nas Gnjezde, o Gospod! — **Dvaindvajseti farman iz sosedne fare.**

d Popotnik Št. Rupert-Št. Janž. Lepo vreme je bilo ter sem se napotil iti pogledat našo lepo dolino šentrupersko in šentjanško. Prišedši v Št. Rupert, sem videl gosp. kaplana Štrajharja, kako je agitiral za nove volitve. Zvedel sem tudi, da bodo klerikalci zopet propadli pri občinskih volitvah v Št. Rupertu. Takoj sem zapustil Št. Rupert ter se podal v Mokronog. V Mokronogu že prav pridno zidajo in lepšajo trg. Tu sem zvedel, da so se naselili mladi orlički ali čukulada in da jim gre prav na roke gosp. davčni kontrolor. Župnik Bukovic bo pa menda njih vodja, ki je ravno pripraven in sposoben za to. Slišal sem tudi, da je župnik Bukovic popisaval šolske otroke za orle; ali iz te moke ne bo nič kruha. Potem sem šel na pošto, pa ni bila še odprta, ne vem, kaj delajo toliko časa, da ne odpro pred deseto uro. Zvedel sem, da bi morala biti pošta odprta že ob 10. uri, pa je komaj ob 11. ali pa pol pol-dan. Drugič preje odprite radi brzojavk. Zapustivši Mokronog, grem v Tržišče. Med potjo zvem, da so tam ustanovili Sokola in čukulado. Na velikonočno nedeljo so se prikazali mladi orlički v kroju na beli

dan, ki še nimajo potrjenih pravil. Več o orličih drugič, ker moram malo pomesti v stanu c. kr. pošte v Mokronog-Tržišče in Št. Janž. Res kratka je ta vožnja iz Mokronoga do Št. Janža, a se vendar izgubljajo pisma. V Mokronogu se je že večkrat odalo pismo za Št. Jur, a ga ni dotična oseba sprejela, na katero je bilo naslovljeno. Tudi v Gaberje, pošta Tržišče, je bilo oddano pismo, ki se je tikalo sokolske ideje, izgubljeno. Vsako pismo, ki je prišlo iz Krmela v Mokronog na neko osebo naslovljeno, je bilo vedno pri strani odprto. Kaj to pomeni? Kje se to zgodi, da se pisma izgubljajo in odpirajo? Torej pozor, dokazi so tu. — Po Mokronogu je mraz vzel vso letino. — Ker je noč, ne grem v Št. Janž, pač pa pridem prihodnjič pogledat šentjansko visokost in kričače.

d Št. Janž. Naš krašovski župnik Lj. Bajec se je časih izrazil: »Ma kej, če me v liberalne cajtenge denestě, to men' nič ne stori, se imamo saj kej za smejati.« Zadnji dve številki »Slovenskega Doma«, v katerih smo povedali golo resnico, so ga pa le malo razdražile. Resnica oči kolje, kaj neda, Ludvik? Nikar ne misli, da so temu očetje in matere krivi, katere si v nedeljo tolikokrat na prižnici preklel. Ludvik, ti želiš, da bi te farani spoštovali. Hm! Kako bi pa to bilo mogoče, ko pa mesto **besede božje**, na prižnici **politikuješ in prekolneš vse, kar ti slepo ne prikima**. Bog je dal človeku um in prosto voljo, in vedi Ludvik, da po tej prosti volji se bomo vedno ravnali ter čitali tiste časopise, kateri so **nam priljubljeni, če je tebi ljubo ali ne**. — Ludvik, ti hočeš biti na vsak način gospodar šentjanskega kmeta, in kakšen gospodar —? Bogve kodi si se še potikal in kako si na Krasu tekal za kozami, ko si je znal že šentjanski kmet sam gospodariti in samostojno misliti, sedaj bi pa ti rad nas strahoval. Davkoplačevalci tebe redimo in ne ti nas! Če ni za tebe pri nas, pa pojdi, odkoder si prišel, saj slabšega župnika tako ne moremo dobiti. Nikoli te ni doma, če si pa doma, se pa po gostilnah klatiš in prepiraš s strankami. Čukarijo hočeš zidati, mi mislimo, da to ti sam veš, da je brezpotrebno — farovškega poda pa ne vidiš, kako ima raztrgano streho, da skozi dežuje, kot na prostem. Raje bi se za to malo pobrigal in s tem tudi fari koristil. — Dne 14. aprila je — kakor smo že poročali — nas obiskal škof Jeglič. Vedel se je to pot dostojno.

d Št. Rupert. Dne 2. in 3. maja t. l. se bodo vršile pri nas občinske volitve, katere bi se imele vršiti že pred novim letom, pa so se po zaslugi našega kunštnega g. kaplana Štrajharja s precej velikimi stroški za dosedaj odrinile in sedaj, ker mu ne gre račun prav, bi jih rad zopet razpustil v svoji mogočnosti. Ne more pa nikjer zadeti pravega paragrafa občinskega reda, po katerem bi morali tisti, ki so raznašali glasovnice, pripovedovati po gostilnah klerikalnim petelinom, komu dostavljati,

zakaj in kako da smejo delati, da ne pridejo pred državnega pravdnika. Jaz mislim, da smo bili dovolj podučeni od višje politične oblasti, kaj se sme, ali kaj ne. — Ker sem bil pa jaz tako srečen, da sem nalletel na celi trop klerikalcev v gostilni pri vinu, so mislili, tega bomo pa zdelali, da bo pomnil, kdaj je zašel med tako kunštne glave, kakor so g. Štrajhar, Bukovec, mirnski Ocvirk in še par drugih, ki so precej vinjeni kritizirali moje raznašanje. G. Štrajhar mi je takoj obljubil, da pojde takoj v Ljubljano, da bo poročal deželnemu odboru moje nepostavno delovanje. Kako je opravil — ne vem — če nisem prav ravnal, prosim, je on lahko v prihodnjič moj namestnik, saj koder sem jaz hodil, so večinoma bili klerikalci. Štrajharjevemu adjutantu Bukovcu pa povem, da ne vem, če sem res tako prebledel, ko se je izrazil, da ne mara biti župan, in tudi ne vem, kdo me je videl, ker Bukovec z enim očesom vedno gleda g. kaplana — drugega pa nima, Ocvirk ima plave »špegle«, tudi nima pravega pogleda in g. kaplan Štrajhar pa, odkar se je opalil, vedno gleda doli — ko bi izgubil pravi Napoleonov cekin. Kar se pa tiče Bukovčevega govorjenja, da zato noče biti župan, ker se boji, da bi zblaznel — je lahko brez skrbi. Jaz poznam že pet županov, pa so še vsi pri pameti, če pa že sedaj njemu po glavi brenči Studenec, bi ga prosil, naj ostane pri fižolu in prašičih in zraven še kakov špirit skontrobandi. In še enkrat prosim Bukovca in g. Štrajharja, da me po lažnjivem časopisju pustita v miru, saj nisem vama gotovo nič dolžan, če imata kaj pri meni iskati, zglasita se pri sinu katoliškega liberalca. — Št. Rupert, na dan žegnanja sv. Ruperta 1912. — S. B.

d Št. Rupert. Dne 2. in 3. maja so pri nas občinske volitve. Tako piše tudi Štrajhar v »Domoljubu«. Mislil je seveda, da mu bo zopet kak Hladnik pomagal, ustaviti jih. Pa mu pove uradnik od okrajnega glavarstva, da on urejuje, kako je treba raznašati glasovnice. Štrajhar je še premalo stroškov naprtil občini, rad bi jih še več. Pa za sedaj še ni šlo. Seveda, če bo Štrajharjeva komanda v občini, potem so občinske naklade še za opeklino. — Nekaj perejo gosp. Bukovca po domače Piškurja ali Turka, da se brani županskega stola. No, se bo tudi lahko ubranil. A mi trdimo, če še stokraj napišete, da ne, da bo Bukovec, ali Piškur, ali Turk, ali eden izmed teh treh, — ki je pravzaprav le eden — župan. Ne bi se pehal, kregal, tožaril, če se mu ne bi šlo za županstvo. Pa kakor smo rekli, za enkrat se bo že še kako ubranil. Čez tri leta se naj pa spet brani. Klerikalci se trudijo na vso moč, da bi dobili občino v roke, še »po božji volji dacar« ima to službo. Mislimo, da je on zato pri nas, ker je dacar, ne, ker se bližajo volitve. Pri nas lahko živimo brez takih agitatorjev. Če je agitacija njegov poklic, naj gre v Ljubljano, tam imajo gotovo še ka-

ko korito v rezervi. Glasovnice so razdane. Začetek maja nam pokaže bodočnost naše občine. Možje, stopite na dan, pogledajte okrog sebe, oglejte si svoje nasprotnike, pokažite jim, da ste možje, pokažite jim z glasovnico, da si ne pustite kratiti svoje časti, svojega ponosa. Cvetoči, lepi maj naj ne skliče klerikalcev nazaj!

d Iz Št. Ruperta. Zopet je »sodeloval« naš kaplan pri časopisu, ki zasluži vsa druga imena prej kakor »Domoljub«. Ta mesetar piše po tem časopisu tako hinavsko, da bi imel človek največje spoštovanje do njega, če bi ga ne poznal prav do kosti. Vse se sliši lepo, kar se **here**, le ko bi se ti poklicani klerikalci **ravnali** po tem. Pravica in krščanska misel pravi, mora zavladati. Ja, moj ljubi Štrajhar, to vlada pri nas že toliko časa, dokler je napredna stranka na krmilu. Dokažite nam eno krivico in eno nekrščansko misel! Ko bi se ravnali po kaplanovih pravicah in mislih, potem bi bilo joj! Bratska ljubezen! Lepa ljubezen, a stokrat smo že povedali kaplanu, **kakšna** ljubezen je zavaladala, odkar rogovili **Štrajhar** po naši občini. Štrajhar, izgini iz Št. Ruperta in videl boš, da nastane v občini mir, kakor je bil poprej, predno si privandral k nam. O tem smo prepričani vsi, tudi naši politični nasprotniki, o tem mora biti prepričan tudi škof in njegova sveta dolžnost je, da nas reši te zgage. Povsod vtakne svoj nos — še v maslo — povsod je, kjer ga ni treba, le to kar je njegov **poklic**, mu je deveta briga. Ali so se pitali preje politični nasprotniki z različnimi imeni, se tožili med seboj, plačevali? Ne! To se godi za časa Štrajharja! Štrajharja iz Št. Ruperta proč in na njegovo mesto gospoda, ki se bo držal le svojega poklica, in mir se naseli v občino, sloga bo nastala. Te besede vsem občanom v pomislek in v ravnanje pri volitvah!

d Št. Rupert. Leta 1909. je izdala družba sv. Mohorja v Celovcu mašno knjigo z naslovom: Sveta maša. Na strani 181. spodaj čitaš v tej mašni knjigi: »Ob strani v cerkvi vidiš prižnico. Kot da bi bil zaprt govori iz nje duhovnik; to ti pomeni, **da ne sme učiti, kakor bi on to hotel, marveč le to, kar mu naročuje sv. cerkev**.« Kako se to ujema s pridigo kaplana Štrajharja v nedeljo 21. t. m. Ali naša cerkev naročuje **psovanje, priimke in druge lepe cvetke?** — To v pomislek našemu župniku, našemu škofu in vsem, ki se zanimajo za pridigo kaplana Štrajharja.

Več poslušalcev.

d Škocijan. »Spoštuj očeta in mater,« uči četrta božja zapoved! Naš Tone Krmežljavček, vreden bratec zloglasnega Majdiča z Vač in Štrajhar iz Št. Ruperta, ne pozna omenjene zapovedi, oziroma se ne briga za njo, ker si je ubil v glavo, da bo s povzročevanjem zdražb in preprirov uspešneje dosegel sedež na desnici Gospodovi. Briga ga, če naleti pri tem pehanju (pehanje je potrebno, ker je nevarnost, da se pri toliki gorečnosti kranjske duhovščice

ne nebesa ne prenapolnijo in bi bilo nujno potrebno, zidati še en »štuk« (!) na verske »cerkvene postave«, ki mu prepovedujejo sosebno še kot duševnemu pastirju, jih prekoračiti. Gospodek se drzne tako daleč, da javno na prižnici neti razdor med družinami. Tako je za časa volitev hujškal verne ženske proti svojim možem, ki bero, mislijo, volijo in podpirajo napredno — priporočevaje jim, da jim naj odpovedo raje tudi zvestobo in zabranjujejo opravljanje zakonske dolžnosti, ako ne gre z lepa, da bi igrali vlogo hinavca, kakršen je sam! Vsak pošten človek se zgraža nad početjem tega petelina! Marsikatera, prej verna ženica, sedaj z gnusom izgovarja njegovo ime, in gotovo se bo z vsemi štirimi branila, da bi z njim e tutti quanti delila — nebeško veselje! — ljubljanski škof in njegova banda pa povelečuje to zbesnelo kaplansko svojat! Koliko obsoje vredno mora biti njihovo »delovanje« za kulisami!? Matere, posebno one, ki zaupate svoje hčere ali sinove takim tičem, kakor je naš Tone — poslušajte! Pred kratkim sem čul pritožbe skrbne ženske, ki je bila toliko zaslepljena, da je pripustila svojega sina Tonetovi vzgoji (!) Fant je pohajal k »Čukom«, seveda, kakor je njih navada, zvečer, ter se polagoma privadil ponočevanju, kajti po »telovadbi« so se malo okrepčali z »jerušem« in navdušeni po Tonetovih moralnih pridigah, zahajali redno k neki priležnici ter tam rabili tudi silo, ako jim ni z lepa odprla, da so zadostili svoji pohotnosti! (Mogoče jim je Tone, ki je navdušen za vse »dobro«, razlagal mesto »Zlate knjige« škofovo »ta rdečo«!) — Umevno je, da je mati, ko je vse to izvedela, fanta ostro pokarala, a čujte, fant se parkrat prikršči, češ, da mater to nič ne briga in jo lopne, da ji je pri tem znatno poškodoval nos! (Fant je tudi že preje v kroju pokazal svojo čukarsko oliko!) Ubo-ga mati je dala duška svoji upravičeni jezi, ko je preklela tiste, ki mladino s sladko vabečimi obljubami pohujšujejo ter gmotno in moralno uničujejo! — Drugi slučaj, ki jasno priča o pokvarjenosti »vzgojiteljev« nadebudne mladine, ki bi morala biti naš ponos in ki je naša bodočnost, je sledeči: Verne, bogaboječe družine hčerka, pastorka, je hodila ob nedeljah k Tonetu po »Lažiljub«! Tone zvoha, da bo imela punca okrog 2000 K dote, in hajdi na delo! Nedeljo za nedeljo je dekletu pridržaval, da sta bila — sama! Tu ji je pridigoval o ničnosti tega sveta, o lepem življenju po — kloštrih, tako dolgo, da je dosegel svoj namen, da jo je zbegal, da je popolnoma nora za vpis v samostan, in kam — gor na Koroško, v neko beznico! Kaplan je svoje opravil, ne meneč se za to, kaj poreko starši, ki so jo toliko časa zastonj redili, da je sposobna za vsako kmečko delo. Sedaj, ko bi morala staršem poplačati trud in pošteno vzgojo, pa naj gre za večno deklo v kloster in lepe denarce nese v nenasitno farško malho! Vse

prigovarjanje roditeljev in pametnih sosedov ne pomaga nič, dekletu je tako zbegano, da misli celo na samomor — ako se ji ne ugodi! Da bi slišali ženo, njeno pravo mater, kako obupano prosi pomoči, da bi se isto preprečilo in zgago kaplansko odpravilo od nas, bi razumeli njeno bol, ko ji je hčer, prej pridno in ubogljivo, docela spridilo proketo kaplanče! Ti dogodki, ki glasno kličejo po temeljiti remeduri od strani merodajnih oblastij, naj bodo vsem staršem, sosebno pa materam v svarilen vzgled, kam privedejo taki obiski, na videz popolnoma nedolžni, vaše sinove in hčere! Poskrbite za red, dokler je čas, napodite z burkljami in gnojnico vsakega kaplana, ki bo stikal okoli vaših domov in vabil vaše otroke v pohujševalnico, pod patronanco svete vere, ker sicer vam skaze, kar je še zdravega! — Starši - vzgojitelji, vsi, brez izjeme, na noge, kajti farška politikujoča sodrga steza svoje kremplje po vaših ljubljencih in vam jih spridi, da ne boste vedeli, ne kdaj, ne kako! Bodite čuječi, uničite njihove nakane, ker le vi ste odgovorni pred bogom in ljudmi za usodo vaših malih, vi jih redite in oblačite! Koliko truda in skrbi ste imele ve, matere, z njimi, koliko noči ste prebdele — za vaš trud naj vas — preklinjajo, da ste jih puščali v grabežljive kremplje volkov v ovčji obleki! Ne, in stokrat ne! To naj bo vaš klic in vzemite v roke bič liki Kristusu, ko je podil neverne barantavce iz templja ter napodite mladino, dokler še ni docela okužena, iz »Čukarij« in kaplanij, ki so poguba za celoten slovenski narod!

Uskok.

Pripomba pisca: V potrebi lahko postrežem tudi z natančnimi imeni prizadetih, ako bi kdo dvomil o delovanju krščansko - katoliških organizacij in njih voditeljih!

d Studenec pri Krškem. Pozor vsem onim občinam, kjer še niso občinske volitve končane; klerikalci zmagujejo na sleparske načine, torej na delo s previdno agitacijo. — Naš gospod župnik je vsega mogočen, lahko bi si torej poiskal boljšo faro; selitev tako ne bo nič veljala, ker vas in vašo »rihtngo« bomo radi zastonj odpeljali. Naj povem par vrstic o tem turškem sultanu pri nas: Vse po mojem mora biti — tako pravi mož srditi — gor pa dol po cesti hodi — misel mu po glavi blo-di — jo bi radi naredili — liberalce vse spodili; — mi povemo pa tako, — vedno več naprednjakov bo. — Pa brez zame-re. — K m e t.

o Gorenjske novice o

g Iz Vesesovega pri Kranju. Menda je bilo v žagradu, ko sem na veliko soboto stopil pred suhega in skromnega velesovskega podžupana. »Dober dan, prijatelj, kaj pa je tebe vrag prinesel pred častitljivo moje obličje, hahaha?« »Luster sem prišel gledat, gospod podžupan — ali niso farani

že pred več leti par stotakov zanj skupaj nabrali?« Kaj luster? Ali misliš, da sem norec, da bi jim jaz luster kupoval?! Dovolite gospod podžupan, kaj je pa s tisto Osterman Marijo, Čmusovo? Aha, že vem! Pokopališča so za to tu, da mi dobre kupčije delamo. Reveža se tam zagrebe, kjer se stegne, čeprav brez duhovna, če nima, da bi nas plačal — pomisli samo na Pergavovega Blaža z Možjance — kdor nas pa plača, temu pa vse po volji naredimo. Kaj božji lon, kaj usmiljenje, denar, prijatelj, denar, to je tisto, za kar se vse naredi. Vidiš prijatelj, na odkritem tvojem obrazu berem, na nisi naše stranke, navzlic temu ti pa lahko v nebesih en stolček prikomandiram, če me dobro plačaš — veš, skoraj ložje ti ga v nebesih prikomandiram kot pa v velesovski cerkvi, v kateri sem že v tretje vse sedeže razprodal. — Vidim, gospod podžupan, da ste tak kavelj, da bi vam bil komaj najbolj umazan pisac klerikalnih časopisov kos, zato upam, da vas pri prihodnjem svojem obisku najdem že kot pristnega klerikalnega župana nove občine Velesovo. — Prav lahko, če bi hotel, ker jaz imam tako oblast, da bi morali farani voliti tudi mojo kuharico ali pa njeno metlo, ako bi jaz ukazal — toda ukazal bom najbrže drugače! — No, in kako boste izvolili ukazati, gospod podžupan? Ali naj volijo Sajovca? — Kaj še! Ta tako rad za nami bezla! Če ste pa ravno radovedni, bom pa povedal: če ne bo Graščev ta kosmati župan, bo pa Slemc — zalegla bosta tako oba enako, za slamanatega moža namreč, ker gospodar bom le jaz! — Pa ne tisti Slemc iz Police, ki prašiče po polju zakopuje? Da, da, ravno tisti, veš od Domnove! Aha, že vem, na levo nekoliko, kajne, torej na vsak način krščanski mož! V tem stopi notri par fantov, njegovih pristašev in učencev. Prišli smo, prišli smo... začne tisti s svetlimi kodri. No, saj vidim, da si prišel, se oglasi vrli naš podžupan. Bandero bi rad nosil, kajne. Kar ponj pojdite, jaz takoj pridem. In Ti, prelubi moj prijatelj! se obrne k meni, »če hočeš videti procesijo, pojdij v zvonik, tukaj imaš ključ.« In šel sem v zvonik. Krasna okolica, lepa procesija in korenjaški ljudje — le škoda, da v tem trenutku, ko vrli naš podžupan čisti svoj bas najvišje povzdigne, lahen vetrič potegne in korenjaške banderonosce z banderom vred v prvi jarek vrže — kaj, ko bi se pri prihodnjih občinskih volitvah z vilim našim podžupanom isto zgodilo? Može na noge, proč z osebnimi razprtijami, od katerih imajo samo drugi od nas živeči dobiček in bodimo na svoji zemlji in v svoji občini sami svoji gospodarji!

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Notranjske novice

n **Dol. Logatec.** Odbor »Olepševalnega društva« za Dol. Logatec izreka tem potom slavni posojilnici v Logatcu svojo udano zahvalo za velikodušen dar 50 K. Bog plati! — Za odbor: A. Kraigher, t. č. tajnik in blagajnik.

n **Dol. Logatec.** Na občnem zboru »Olepševalnega društva« za Dol. Logatec je bil izvoljen sledeči odbor: g. Franjo Majdič, predsednik; g. Fran Korenčan, podpredsednik; Avgust Kraigher, tajnik in blagajnik; g. Josip Lapuh in Franjo Hodnik, odbornika; gg. Rudolf Hamerlitz, Ivan Mihevec, Čevca 38 in Anton de Gleria ml., namestniki; g. Ivan Sicherl in Stanko Legat, rač. preglednika.

n **Dol. Logatec.** Občni zbor posojilnice v Dol. Logatcu je dovolil »Sokolu« v Logatcu 50 K, kot podporo, za kar ji kliče odbor »Sokola« krepak Na zdar! — Za odbor: Avg. Kraigher, t. č. starosta.

n **Logatec.** Podružnica družbe sv. Cirila in Metoda je sklenila na svojem občnem zboru, prirediti v tekočem letu večjo vrtno prireditev v proslavo 25letnice obstoja podružnice. V odboru moške podružnice so: gosp. Fran Hodnik, predsednik; Josip Tollazzi, podpredsednik; Avgust Kraigher, tajnik; Ant. de Gleria ml., blagajnik; Anton Bajc in Fran Korenčan, preglednik računov. V ženskem odboru pa: gospa Josipina Mazi, predsednica; Josipina Sicherl, podpredsednica; Zinka Smole, tajnica; Poldi Mulley, blagajnica; Lina Pin, namestnica; Karolina Bajc in Josipina Korenčan, preglednici računov.

n **Z Blok.** Na Blokah je cestar Alojzij Končar, mož pošten in marljiv. Ima samo to napako, da se neče plaziti po trebuhu pred tistim modernim poslancem Drobničem, ki je zadnjič v deželnem zboru izbleknil modrost, da se ljudje izseljujejo s Kranjskega v Ameriko zaradi — avtomobilov. Ker je Končan podpisal pritožbo proti temu, da bi se stara šola brezplačno prepustila v porabo izobraževalnemu društvu, mu je Drobnič zagrozil, da bo službo izgubil. In res so Končarju dne 19. aprila službo odpovedali, seveda brez navedbe razlogov. I seveda, cestarje nastavlja in odpušča sedaj Drobnič, saj je pa tudi potreba, saj mora cestarje organizirati za borbo proti — avtomobilom. Odslej ne bodo namreč cestarji več skrbeli za dobre in lepe ceste, marveč za to, da bo na cesti čim največ velikega kamenja, žebeljev, stekla itd. Vse to radi tega, da se ljudje ne bodo izseljevali v Ameriko — zaradi avtomobilov »voljo«.

Ostali slovenski kraji

o **Na Proseku pri Trstu** je dne 17. t. m. 22letna omožena Ant. Šegina, roj. Verša trikrat streljala na 50letnega Silvestra Šegina, ker je ta poslednji dal razumeti nje-

nemu možu, 25letnemu Ivanu, da je z njegovo ženo že večkrat bil v objemu. Silvester je bil zadet le z enim strelom v lice in sicer tako neznatno, da je mož že prišel iz bolnišnice. Antonija Šegina pa sedi v preiskovalnem zaporu. Ker se o tem dogodku marsikaj šepeče, ni možno konstatirati, kje tiči hudobija. Sodnijska obravnava bo šele to čudno uganko razrešila. Ker je Silvester Šegina pri vinu izbleknil tajnost, se iz tega dogodka učimo, da je treba skrajne previdnosti v besedah, kadar je kdo malo v »ročkah«.

o **V Sv. Križu pri Trstu** priredi dne 19. maja t. l. veselico s plesom italijanska šolska družba »Lega Nazionale«. Slavnost se vrši pri slov. učitelju Jak. Tenze, ki je pred tremi meseci s svojimi nadbudnimi sinovi sodeloval pri veselici »Slovenske Straže«. Brez komentarja.

o **Iz Sv. Križa pri Trstu.** Neki domišljivec, ki se kaj rad napihuje kakor žaba, se togoti v »Novem Času«, ker je »Slov. Dom« prinesel od tu dopis, v katerem se je vabilo Križane, kar jih ni klerikalcev na veselico pevskega društva »Skala«. Domišljavi dopisnik »Nov. Časa« res misli, da je on tista točka, okoli katere se mora ves Sv. Križ vrteti, ker drugače ne bi tako po otročje smešno grozil in se penil. Razžaliti se ni mogel zaradi besede »klerikalci« nikdo, ker tu na splošno ne vedo, kaj je klerikalec... Hvala Bogu. Dopisnik »Nov. Časa« pa daje razumeti, da s tem imenom se misli na verno ljudstvo, kar je pa iz trte izvito in neresnično. Klerikalec je po naukih klerikalnih prvakov lahko tudi tak, ki ni veren, ki ne hodi v cerkev itd., samo da drži z njimi (zlasti pri volitvah in posojilnicah) in da se jim klanja ter da jim polni malho brez dna. Par na novo pečenih klerikalcev je tukaj res in ti so storili, kar so mogli, da bi ljudi odvrgli od veselice dne 14. t. m. a ni šlo. Nagajali so zlasti pevkam, a te se niso dale strašiti. Teh par klerikalcev je pa takih, imajo toliko masla na glavi, da je najbolje, da ne gredo na solnce, sicer pridemo s takimi stvarmi na dan, da jim bode še dolgo šumelo po ušesih. **Dopis v »Nov. Času« je torej od muh.**

o **V Trstu** je prišel v nedeljo popoldne g. Levi v ulici della Stazione v svojo pisarno po neka pisma. V skladišču je bilo nekam vse narobe. Komaj se malo obrne, stopita pred njega dva moža, izmed katerih mu eden takoj pomoli revolver pod nos, drugi ga pa sune z velikim nožem v truplo, da mu prebode vranico. G. Levi se komaj privleče do bližnje žganjarne. Tu zapazi prodajalka, da ima Levi še nož zasajen v truplu. — Sprva se je mislilo, da podleže rani, a sedaj mu gre na bolje. — V skladišču so bili štirje tatovi. Enega so že vjeli na Reki. Upanje je, da vjamejo še druge tri. Vjeti je 27letni N. R., Srb.

Prosveta

p **Engelbert Gangl.** Zbrani spisi za mladino, II. zvezek. Založilo društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta. Knjižica obsega pripovedne pesmi in je lepo ilustrirana. Starši, kupujte otrokom tako berivo namesto sladkarij! Cena: vezana 50 vin., s pošto 16 vin. več.

Velika nesreča na morju.

Radi te strahovite nesreče se vrše sedaj preiskave, ki šele podajo natančno sliko o dogodkih pred in med potopom ladje Titanic. Razne izpovedbe se v glavnih izpovedbah popolnoma krijejo, vsi so edini v tem, da je nesrečo povzročila družba s tem, da je hotela doseči z novim parnikom, ki je bil največji na svetu, na prvi vožnji tudi rekord v hitrosti. Pri tem je dala kapitanu Smithu navodila, ki so bila naravnost predrzna glede vožnje, obenem pa je družba zanemarila na parniku rešilne priprave, ki so bile silno pomanjkljive v očigled takemu številu potnikov, oziraje se na prvo daljšo vožnjo parnika in skozi tako nevarno zledenelo morje.

Glasom izpovedi rešenih glede kapitana Smitha, se je ta obnašal izbornost in povsem kot pravi mornar. Vsi mu priznavajo najboljše spričevalo. Ostal je miren, dajal je odločna povelja, in dasi je dobro uvidel neizogibno nevarnost, je gledal v prvi vrsti le na rešitev potnikov. Že ko ga je valovje odtrgalo raz njegov poveljniški most, je kričal svojim ljudem: »Bodite junaki, mornarji, izkažite se kot vrli Britanci!« Ko je plaval v valovju, so ga videli nekateri, kako je pomagal ponesrečencem in jim podajal rešilne pasove in razne stvari, da se jih oprimejo. Iz njegovega predživljenja pripoveduje eden njegovih prijateljev in torišev, neki stavbni inženir, sledeče: Ko sem ogledaval v pristanišču Southampton parnik »Olimpic«, ki je trčil pod njegovim poveljstvom v oklopnico »Hawke« in dobil precejšne poškodbe, sem ga vprašal, zakaj ni preprečil nesreče s tem, da bi se ognil. Smith mi je odgovoril: Pravica je na moji strani. Manevriral sem pravilno. Ovinek bi me bil stal 20 minut, in če bi bilo podjetništvo zvedelo, da sem se izognil, ko sem imel pravico peljati naravnost, si lahko mislite, kaj bi bili z mano napravili.

Iz tega se razvidi, da je bil Smith vesten kapitan, ki se je držal strogo danih mu povelj, imel pa je vezane roke. V nasprotnem slučaju bi se nesreča, vsaj v toliki meri, gotovo ne izvršila, ker Smith sam bi bil previdneje vozil, toda na krovu je bil tudi družbin predsednik Ismay, ki je vladal na parniku kot neizprosni človek. Nihče se mu ni smel zoperstaviti, nihče ugovarjati in tudi ne svetovati, bodisi častnik, bodisi kapitan. »Sto jih imam za vaše mesto,« je bil vedno njegov odgovor. Predno je ponesrečeni »Titanic« odplul, je vprašal nekdo kapitana Smitha, kako je to, da ima parnik tako malo rešilnih čolnov. Kaj bo v slučaju katastrofe? Smith je mirno odgovoril: »Vprašajte gospoda Ismayja ali lorda Pierryja!« Predsednik Ismay se je rešil. Pred izpraševalno komisijo je izjavil, da je vstopil v rešilni čoln, ko že ni bilo nobene ženske več na krovu. Sploh obsojajo vsi obnašanje Ismayjevo kot skrajno strahopetno in kaznivo, in pri-

čakujejo, da se občutno kaznuje kot eden glavnih krivcev velikanske katastrofe.

Zelo zanimiva in značilna je izpoved mornarja Kleina, ki je povedal avstrijskemu podkonzulu Verga, da so bili ob času katastrofe skoro vsi mornarji pijani. Na parniku je bil slavnosten dine. Pri tem je bilo seveda šampanjca in druge pijače dovolj na razpolago. Dineja so se udeležili seveda tudi Ismay, kapitan Smith in častniki. Natakariji so nasili šampanjca in druga vina tudi mornarjem, ki so se skoro vsi vpijanili. Tudi godba je bila pijana. Klein je imel službo na krovu. Malo pred katastrofo je pristopil k njemu neki potnik in ga opozril na bližajočo se ledeno goro, ki je bila že zelo blizu. On je takoj uvidel pretečo nevarnost in je dal sam prvo znamenje, da preti nesreča. Tudi čuvaj na jamboru je bil po njegovem mnenju pijan. Bržkotne da je spal ter se je prebudil šele, ko je dal Klein znamenje in je šele takrat poklical z jambora kapitana Smitha. Klein je izpovedal to pod prisego in bo ponovil to izpoved tudi pred senatno komisijo, kar bo gotovo znatno vplivalo na tek preiskave.

Uradno poročajo, da se je rešilo izmed 341 potnikov I. razreda 154 žensk in otrok in moških 58, izmed 262 potnikov II. razreda 102 ženski, med temi nekaj otrok in 13 moških, in izmed 800 potnikov v medkrovih samo 83 žensk in 53 moških. Vsi drugi so našli grob v razvalinah »Titanica« v globini morja. Izmed posadke, ki je štela 985 moških, se je rešilo le 199 oseb, med temi 22 ženskih uslužbenk. — S tem pri tej velikanski pomorski nesreči, ki je torej natanko dognano, da je poginilo tvoril zase cel črn list pomorske kronike, 1688 oseb obojega spola. Imena vseh ponesrečencev še niso mogli dognati. Vrše se sedaj obsežne preiskave, ki bodo dognale še natančneje vzroke nesreče in tudi imena vseh ponesrečencev. Parnik je izgubljen, vsaka rešitev, da si je toliko milijonov ž njim izginilo, je nemogoča, ker se je potopil na enem najglobokejših mest Atlantskega oceana. Utopljenecv so dobili dosedaj še jako malo, ker jih je valovito in razburkano morje ter silni ledeni naplavi razneslo na vse kraje. Izmed ostalih jih je veliko obolelo, ko so jih izkrcali iz »Karpathie«. Deset jih je umrlo med vožnjo v New York, veliko so jih oddali v razne bolnice.

Angleški listi objavljajo obširni seznam materialnih izgub, ki jih je povzročila ta katastrofa. Uničeno je bilo nad 700 milijonov kron premoženja. Toliko znašajo do sedaj preračunjene izgube na blagu in denarju. Parnikovo opremo računajo na 32 milijonov, njegove shrambe okroglo 4 milijone. V parnikovi blagajni je bilo 60 milijonov kron, kolonijalno blago na parniku je znašalo 2.500.000 kron, drugo blago sedem milijonov, inozemskih demantov in draguljev je imel parnik za 90 milijonov, imovina in prtljaga potnikov pa znaša tudi

okroglo 40 milijonov kron. Poštne pošiljke so znašale 10 milijonov kron. Potniki so bili zavarovani v skupnem znesku za okroglo 500 milijonov kron. To pa so le glavne izgube. To kaže, da bo imela ta katastrofa nevarne učinke tudi na denarnem in narodno-gospodarskem polju.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

V zadnjem listku je čitati na str. 9 v srednjem odstavku sledeči stavek pravilno tako - le: »Kdor me (namesto »ne«) zna pomiriti, je moj vladar!«

Karmelj: Radi rednega dostavljanja lista storimo primerne korake. Preskrbite priče.

Dopisnikom: Nekaj dopisov smo morali odložiti, ni šlo drugače!

V najem se odda takoj
kovačnica
Podrobnosti pove Marija Škraba,
Ig-Studenec pri Ljubljani 176.

Vabilo

na

občni zbor

Prve dolnj. posojilnice v Metliki

registr. zadruge z neom. zavezo

ki bo

2. maja t.l., ob 9. dopoldne

v združni pisarni v Metliki št. 15

z dostavkom, da, ako k temu občnemu zboru v zmislu § 34 združnih pravil ne pride dovolj povabljenih članov s predpisanimi deleži, se bo vršil na istem mestu in z istim dnevnim redom čez pol ure drug občni zbor, ki bo sklepal brezpogojno.

DNEVNI RED:

1. Nagovor načelnika.
2. Poročilo načelstva glede letnega računa za leto 1911.
3. Poročilo nadzorstva glede letnega računa za leto 1911.
4. Odobrenje računskega zaključka za leto 1911.
5. raznoterosti.

OPOMBA! V zmislu § 33 združnih pravil, se mora vsak združnik pri občnih zbora legitimirati s svojo društveno knjižico, sicer nima pravice se udeležiti občnega zbora.

V METLIKI, dne 18. aprila 1912.

29

Načelstvo.

Tovarna kemičnih izdelkov **Golob & Ko.** : Ljubljana - Vič :

priporoča sledeče predmete:

Ilirija kremo za usnje, Ciril in Metodovo čistilo za kovine, Ciril in Metodovo mast za usnje, Ilirija parketno voščilo, kolomaz, strojno olje i. t. d.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna. Zahtevajte izborne domače predmete odločno povsod!

Žrčne cene v Ljubljani

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	80	2	—
1 " " " II. " . . .	1	60	1	80
1 " " " III. " . . .	1	50	1	70
1 " telečjega mesa . . .	1	60	2	—
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	2	00	2	40
1 " " (prekajenega) . . .	2	—	2	20
1 " koštrunovega mesa . . .	1	50	1	60
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	80	0	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	90	2	—
1 kg masla . . .	2	40	2	50
1 " masla surovega . . .	2	30	2	40
1 " masti prašičje . . .	2	12	2	16
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	72	1	92
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	80	1	92
1 " surov. margarinskega masla . . .	—	—	0	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	20
1 jajce . . .	—	6	—	7
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " kisle . . .	—	90	1	—
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	3	40	3	60
1 piščanec . . .	1	70	1	80
1 golob . . .	—	56	—	60
1 raca . . .	2	30	2	50
1 gos . . .	6	—	6	50
1 kapun . . .	0	—	0	00
1 puran . . .	0	—	0	00
100 kg pšenične moke št 0 . . .	36	30	—	—
100 " " " 1 . . .	36	10	—	—
100 " " " 2 . . .	35	80	—	—
100 " " " 3 . . .	35	30	—	—
100 " " " 4 . . .	34	40	—	—
100 " " " 5 . . .	33	60	—	—
100 " " " 6 . . .	83	—	—	—
100 " " " 7 . . .	30	—	—	—
100 " " " 8 . . .	20	50	—	—
100 " koruzne moke . . .	26	50	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	48	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	45	—	—	—
100 " ržene moke . . .	34	—	—	—
1 l fižola . . .	—	28	—	44
1 " graha . . .	—	40	—	46
1 " leče . . .	—	40	—	44
1 " kaše . . .	—	24	—	26
1 " ričeta . . .	—	20	—	22
100 kg pšenice . . .	23	50	—	—
100 " rži . . .	20	—	—	—
100 " ječmena . . .	20	—	—	—
100 " ovsa . . .	22	—	—	—
100 " ajde . . .	24	50	—	—
100 " prosa belega . . .	12	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	21	50	—	—
100 " činkvantina . . .	22	—	—	—
100 " krompirja . . .	9	50	10	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 9-60 do 10-50K.				
Cena mehkega les 8 do 8-50 K.				
Trg za seno slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena . . .	5	50	6	00
" slame . . .	4	50	5	50
" stelje . . .	2	—	2	20
" detelja . . .	6	—	6	50